

ADAPTAČNY PROCES V MATERSKEJ ŠKOLE

Základné rozvojové možnosti detí predškolského veku.

V predškolskom období prebiehajú podstatné zmeny v perceptuálno -motorickej, kognitívnej a sociálno-emocionálnej sfére psychického vývinu osobnosti dieťaťa. Každé dieťa má iné vývinové predpoklady a iné špecifické výchovne prostredie. Vzhľadom na rozdielne vnútorné predpoklady a odlišné podmienky rodinného výchovného prostredia s rôznou kultúrnou a socioekonomickou úrovňou sa dieťa vyvíja odlišným individuálnym tempom. V predškolskom veku, ale aj v rámci jednej vekovej kategórie sú preto medzi deťmi prirodzené individuálne rozdiely v dosiahnutej rozvojovej úrovni.

V pedagogickej praxi a pri správnych výchovných postupoch nám pomáha správna orientácia v základných rozvojových možnostiach detí.

2-3 ročné deti: sú málo samostatné a preto závisle na dospelých osobách, sú odkázané na pomoc a citovú podporu v adaptačnom období, ale aj niekoľko dní po chorobe, víkend. Prevláda silná citová väzba na matku (pocit bezpečia -neverbálne kontakty, prejavy nežnosti).

V tomto období dieťa rieši úlohy na úrovni zmyslovo-pohybového myslenia, ktoré má situačný charakter. Pozornosť dieťaťa je nestála. Vnemy majú syntetický ráz a zároveň sú celkové a nepresné. Tento vývin spočíva v čoraz presnejšej a zložitejšej syntéze podnetov, ktoré pôsobia na zmyslové orgány predovšetkým na dotykový a sluchový (preto má dieťa tendenciu najprv si predmety ohmatať). Postupne s automatizáciou pohybových činností sa pozornosť dieťaťa nesústreďuje na každú jednotlivú fázu činnosti, ale sa postupne prenáša na cieľ a výsledok činnosti.

Imitácia činnosti dospelého jeho napodobňovanie je najzákladnejší spôsob učenia sa detí tejto vekovej kategórie. V tomto veku sa intenzívne osvojuje a rozvíja reč dieťaťa, zlepšuje sa celková zrozumiteľnosť reči. Reč dieťaťa nie je len prostriedkom sociálnej komunikácie ale aj dôležitým prostriedkom komunikácie citov.

Správanie dieťaťa ovplyvňujú city, ktoré sú bezprostredné, intenzívne, málo ovládateľné. Dieťa zaujíma citový postoj k veciam, javom a ľuďom a už v okolí tretieho roku začínajú vznikať podobné citové kvality ako u dospelého človeka.

Aj **3-4 ročné** deti sú ešte málo samostatné. Postupne sa táto situácia mení, nakoľko v tomto veku prudko prebieha proces osamostatňovania sa dieťaťa, najmä pri utváraní a osvojovaní návykov a zručnosti sebaobsluhy, ale aj v iných činnostiach dieťa často opakuje !ja sám! čo je vlastne prejavom jeho rastúcej autonómie. Proces sebauvedomovania úzko súvisí s vývinovou zvláštnosťou - detský negativizmus (detský vzdor). Tieto prejavy správania postupne doznievajú, dieťa sa stáva osobnosťou , postupne nadobúda vlastnú identitu.

City sa vyznačujú protichodnosťou, z toho dôvodu býva dieťa citovo nestále, náladové a rozrušia ho aj úplne maličkosti. Preto dieťa potrebuje aby sme mu vytvárali prostredie plné istoty a bezpečia.

Postupne sa zlepšuje hrubá motorika a celková koordinácia pohybov. Zdokonaľuje sa manipulácia s predmetmi a utvárajú sa základy jemnej motoriky. Výrazne sa utvárajú a zdokonaľujú kultúrno-hygienické a mravné návyky, ako aj samoobslužné návyky a elementárne pracovné zručnosti ale potrebujú primeraný čas na vykonanie týchto činností.

V tomto období pretrvávajú zmyslovo-pohybové myslenie detí a postupne nastupuje konkrétно-názorové myslenie. Pozornosť dieťaťa je ešte stále nestála a krátkodobá. Dieťa rýchlo mení predmet svojich záujmov, čo vyplýva okrem vnútorných predpokladov aj z vysokého stupňa zvedavosti dieťaťa o okolitý svet.

Hra dieťaťa preto trvá krátko a je pomerne jednoduchá. Udržiava si individuálny ráz aj napriek tomu, že sa súbežne hrá niekoľko detí vedľa seba, nie však spolu. V závere tretieho roku utvárajú deti 2-3 členné skupinky a objavujú sa náznaky spoločnej skupinovej hry.

4-5 ročné deti sú už samostatnejšie a pohotovejšie. Majú pomerne dobre osvojené hygienické návyky, niektoré pracovné a mravné návyky ako aj základy kultúrneho správania. postupne ustupuje kolísavosť citových stavov a začínajú sa objavovať náznaky vyšších citov, poznávacích, morálnych, estetických a sociálnych citov. V tomto veku sa dieťa lepšie prispôsobuje prijatým pravidlám správania sa v skupine a ľahšie nadväzuje kontakty s inými deťmi. Zapájajú sa do skupinových činností a objavujú sa u nich náznaky kooperatívneho správania. Predlžuje sa čas zotrvávania v individuálnej alebo skupinovej hre a činnosti, čo súvisí aj s vývinom pozornosti.

Zdokonaľuje sa pohybová koordinácia a hrubá motorika, postupne sa zlepšuje aj jemná motorika a automatizujú sa pohybové návyky. Myslenie dieťaťa sa v tomto veku spája s konkrétnym cieľom, ku ktorému smeruje konanie.

Rozvoj predstavivosti a fantázie, ako aj rýchle pokroky v reči a myslení mu umožňujú predkladať ustavičné nové problémy, na ktoré ešte nedokáže samo nájsť odpoveď. Preto sa ich pokúša riešiť pomocou dospelých, ktorým kladie množstvo otázok (prečo?).

Reč dieťaťa postupne stráca situačný ráz a stáva sa nástrojom myslenia a prostriedkom sociálnej komunikácie. Rozmanité činnosti, ktoré dieťa vykonáva v predškolskom veku samostatne alebo za účasti dospelého, sú od počiatku poznávacími činnosťami, do ktorých sa zapájajú rozumové procesy. Senzomotorické a rozumové skúsenosti dieťaťa sú čoraz širšie. Poznanie okolitej skutočnosti je však stále povrchné, pretože dieťa ešte nepostrehuje podstatu faktov a udalosti a nechápe mnohé logické vzťahy, ktoré ich spájajú.

Tento proces sa kvalitatívne mení a postupne zdokonaľuje v období 5-6 roku veku a jeho úroveň určuje stupeň zrelosti pred vstupom do školy .

Adaptácia dieťaťa na materskú školu.

Nutnosťou dospelých je napomôcť dieťaťu vyrovnáť sa s novou a záťažovou situáciou. Individuálny adaptačný proces - **spôsob prípravy doma:**

- vytváranie pohody doma
- kvalitná citová väzba na matku
- podporovanie psychickej odolnosti
- upevňovanie citovej stability
- posilňovanie odolnosť voči stresu
- prispôbovať denný režim doma a MŠ
- rozvíjať osamostatňovanie sa dieťaťa

Postupný adaptačný proces v MŠ:

- spoznávanie prostredia MŠ , detí a dospelých
- predlžovanie pobytu dieťaťa a skrátenie prítomnosti rodiča
- prijímanie dieťaťa spolu s obľúbenou hračkou
- výber vhodných metód a foriem práce
- vytváranie pokojnej otvorenej a priateľskej atmosféry
- jednotný postup všetkých dospelých
- individuálny postup rešpektujúci osobité potreby dieťaťa

Dĺžku pobytu a spôsob postupnej adaptácie písomne dohodne riaditeľka s rodičom pred nástupom do materskej školy. Po vyhodnotení priebehu adaptácie triednymi učiteľkami rozhoduje riaditeľka po dohode s rodičom o pokračovaní alebo ukončení adaptácie v prípade neschopnosti dieťaťa zvyknúť si na prostredie materskej školy.